

Porsanger Sameforening

-Et lokallag av Norske Samers Riksforbund

REFERAT FOREDRAG ÅRSMØTE 2010

Møtet åpnet med et meget interessant og tankevekkende foredrag av daglig leder i Holmfjord AS, Hans Kristian Strand. Temaet var som annonsert situasjonen i Porsangerfjorden. Strand startet med å påpeke at han gjerne vil utfordre etablerte sannheter. Som for eksempel myten om at det er selen som er hovedårsaken til problemene i fjorden. Tidligere har det blitt fisket så mye som 1500 tonn i Porsangerfjorden. I dårlige år etter sammenbruddet så lite som 30 tonn. En fjord i balanse kan trolig gi ca 800 tonn i gjennomsnitt pr år.

Strand mener problemene startet lenge før selinvasjonen, med overfisket på sildebestanden. Deretter ble andre fiskeslag som sei og torsk også utsatt for overfiske. Kråkebollelarver og andre skalldyr larver er viktig mat for sild og annen småfisk, og da det ble mindre fisk fikk kråkebollene gode vekstbetingelser. Her ligger trolig årsaken til kråkebolleinvasjonen. Når taren så er nedbeitet finnes det ikke lenger gjemmesteder for eksempelvis torskeyngel, som da blir spist av større torsk og sei før den rekker å vokse opp. Dermed er en inne i en «ond sirkel» og årsaken til at problemene vedvarer.

Selinvasjonen kom langt senere, besto av grønlandssel og varte bare i en periode. Årsaken var matmangel i Barentshavet. Det er lite sannsynlig at sel er årsaken til problemene, og dagens bestand av havert og steinkobbe ville neppe hatt stor betydning med mye fisk i fjorden. Mye av det samme gjelder kongekrabben. Dens inntreden ville neppe hatt stor betydning for livet i fjorden hvis denne var rik på liv fra før. Heller enn en invasjon ville småkrabbene blitt mat for andre.

Mens kråkeboller er et problem her, betales det store summer for dem i Japan. På Holmfjord har en derfor drevet forsøk med høsting. Problemet er at en kråkebolle ikke bare er en kråkebolle. Tilsynelatende er det bare å plukke dem opp, det er jo millioner. Men når de har spist opp all taren og bunnen er full av dem, så har de lite mat. Og da produserer de ikke rogn, som jo er det som er interessant for restauranter.

Løsningen ble at en etter opphenting la kråkebollene i oppforingsanlegg på land. Dette gav gode resultater, og kråkebollene ble fulle av rogn. Imidlertid støtte de på andre problemer, og før disse ble løst satt Innovasjon Norge foten ned for videre investeringer. Videre utvikling av pilotanlegget ble derfor ikke noe av. Men Holmfjord har flere prosjekter, og driver nå forsøk med å gjødsle kråkeboller med brent kalk, for å ta livet av dem. Dette har gitt gode resultater, og forsøksfelter har etter bare ett år fått stor gjenvekst av tare. Dette kan, sammen med flytende oppdrettsanlegg for tareskog og oppdrett av steinbit skape vekstsoner som kan være utgangspunkt for å gjenopprette mangfoldet i Porsangerfjorden.

I den videre utviklingen av fjorden blir det viktig å støtte grundere med nye utviklingsprosjekter. Det skapes for eksempel større verdier hvis en fisker tar med seg turister på fiske, enn hvis fiskeren bare fisker og leveres til bruket. Økonomisk nytte er viktig for bevaringsvilje. Strand håper at befolkningen rundt fjorden fremover vil opptre som ambassadører og voktere av fjorden og livet der. Da har kanskje Porsangerfjorden, med dens egne, særegne torskestamme og øvrige mangfold en fremtid.